

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 979/2022
10.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Јасмине Симовић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Ружица Стојановић Соколовић адвокат из ..., против тужене „Војвођанска банка“ ад Нови Сад, чији је пуномоћник Милан Ивошевић адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4363/2021 од 09.12.2021. године, у седници одржаној дана 10.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 4363/2021 од 09.12.2021. године и пресуда Основног суда у Нишу П1 2287/2020 од 02.04.2021. године и **ПРЕСУЂУЈЕ**.

ОДБИЈА СЕ тужбени захтев којим је тужиља тражила да се поништи као незаконито решење тужене о отказу број ... од 23.03.2016. године и да се обавезе тужена да призна тужилји сва права из рада и по основу рада, настала због незаконитог отказа, почев од 01.04.2016. године до 24.07.2020. године и да јој накнади трошкове поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да на име трошкова поступка исплати туженој износ од 317.250,00 динара у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 2287/2020 од 02.04.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и поништено као незаконито решење туженог о отказу број ... од 23.03.2016. године. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужиља тражила да се обавезе тужена да јој призна сва права из рада и по основу рада настала због незаконитог отказа, почев од 01.04.2016. године до 24.07.2020. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да на име парничних трошкова исплати тужилји износ од 186.750,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 4363/2021 од 09.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда

Основног суда у Нишу ПП 2287/2020 од 02.04.2021. године у првом и трећем ставу изреке. Ставом другим изреке, иста пресуда преиначена је у другом ставу изреке, тако што је обавезана тужена да призна тужили сва права из радног односа и по основу рада настала због незаконитог отказа, почев од 01.04.2016. године до 24.07.2020. године, у року од осам дана по пријему пресуде. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да на име трошкова другостепеног поступка исплати тужили износ од 33.000,00 динара у року од осам дана по пријему пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. и члана 441. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се посебно не указује на друге битне повреде одредаба парничног поступка из става другог наведеног члана због којих се, под условима из члана 407. став 1. тачка 2. ЗПП, тај правни лек може изјавити. Такође се не наводи ни конкретна процесна одредба коју другостепени суд није применио, или је неправилно применио и тако учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП која је утицала или могла утицати на правилност одлуке о жалби тужене.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је до отказа уговора о раду обављала послове радног места вишег референта за производе за становништво у филијали тужене Тужена је 01.03.2016. године сачинила предлог програма решавања вишка запослених о којем су се изјасниле синдикалне организације (негативно) и Национална служба за запошљавање. Програмом решавања вишка запослених од 22.03.2016. године предвиђено је смањење броја запослених на месту сарадника за производе за становништво са пет на четири извршиоца, што има за последицу гашење радног места виши референт за производе за становништво. Тужена је 10.03.2016. године донела Правилник о изменама и допунама Правилника о систематизацији радних места којим је смањен број извршилаца у његовој филијали ..., тако што је угашено систематизовано радно место вишег референта за производе за становништво. Тужила је са још три запослене била изложена оцењивању и добила је најнижу оцену. Запослене на означеним пословима оцењене су за период од 15.08.2015. године до 15.02.2016. године, сагласно члановима 141. и 142. Колективног уговора тужене. Тужила у периоду релевантном за оцењивање због болести није радила од 20.10.2015. године до 10.02.2016. године. Оцењивању није била изложена запослена ББ која је 26.02.2016. године закључила анекс уговора о раду и са послова благајника премештена на послове стручног референта за производе за становништво, али она те послове никада није обављала. Тужили је уговор о раду отказан решењем тужене од 23.03.2016. године због престанка потребе за обављањем послова на које је распоређена услед технолошких, економских и организационих промена. Привременим решењем Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање од 03.08.2020. године тужила је остварила право на инвалидску пензију од 24.07.2020. године.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је поништио оспорено решење о отказу тужиљиног уговора о раду. По становишту тог суда, тужена је испоштовала процедуру прописану законом за отказ уговора о раду у случају када се из одређених разлога смањује одређени број извршилаца, али је од пет запослених распоређених на место сарадника за послове са становништвом извршила оцењивање само четири запослене - није оцењивала запослену ББ, и тако није омогућила једнак третман свим запосленима који су те послове обављали. Из тих разлога, по налажењу првостепеног суда, тужила није могла бити оглашена вишком запослених и отказати се њен уговор о раду. Тужбени захтев којим је тужила тражила да јој се признају сва права по из рада и по основу рада тај суд је одбио применом члана 191. Закона о раду, са образложењем да по тој одредби суд може, на захтев запосленог, да га врати на рад и одлучи о обавези послодавца на накнаду штете, а тужила није тражила враћање на рад јер то више није ни могуће, па самим тим није могуће ни признавање права из радног односа за период у којем није радила, без обзира на чињеницу што је поништено решење о отказу уговора о раду.

Другостепени суд је одбио жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду у делу којим је поништено решење о отказу уговора о раду, налазећи да је нижестепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио члан 179. став 5. тачка 1. Закона о раду и прихватајући разлоге којима је образложена одлука о том тужбеном захтеву. Жалбени навод тужене да је тужиљино радно место укинута оцењени су као неосновани, са образложењем да су послови сарадника за послове са становништвом опстали и после измена акта тужене о систематизацији послова, али их обавља мањи број извршилаца, из чега следи да је тужиљи отказ уговора о раду дат због смањења броја извршилаца на тим пословима, а не због њиховог укидања. У преосталом делу - у погледу тужиљиног захтева да јој се признају сва права из рада и по основу рада, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду зато што је поништено решење о отказу уговора о раду и тужена има обавезу да тужиљи, за време од незаконитог престанка радног односа до дана остварења права на инвалидску пензију, призна сва права из радног односа.

По оцени ревизијског суда, основани су наводи ревидента да су нижестепени судови у овом спору погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдани разлог који се односи на потребе послодавца, и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Правилником тужене о систематизацији радних места од 19.09.2014. године, који се примењивао од 29.09.2014. године, предвиђена су типична радна места у мрежи тужене и једно од таквих радних места је сарадник за производе за становништво (члан 11), а сва радна места у мрежи тужене дата су у прегледу радних места који чини саставни део правилника и садржи назив радног места, услове за обављање послова и потребан број извршилаца, као и назив типичне позиције којој припада систематизовано радно место (члан 12). У прегледу су за Филијалу ... на типичној

позицији сарадника за производе за становништво предвиђена радна места овлашћеног сарадника за производе за становништво, овлашћеног референта за производе за становништво и вишег референта за производе за становништво. Изменама и допунама означеног Правилника број запослених на типичној позицији сарадника за производе за становништво је смањен за једног извршиоца, гашењем радног места вишег референта за производе за становништво на којем је тужиља била распоређена, чиме је правно и фактички укинута њено радно место. Тужиља је у том поступку била изложена оцењивању и конкуренцији са осталим запосленима на радним местима у оквиру означене типичне позиције и била је оцењена најнижом оценом. Околност да запослена ББ није била изложена оцењивању није од значаја. Она, иако је закључила анекс уговора о раду којим је распоређена на радно место стручног сарадника за производе за становништво, те послове никада није обављала па зато није ни могла бити оцењивана. Због тога та околност нема утицаја на законитост спроведеног поступка за отказ уговора о раду тужиље, као вишка запослених. При том, судови се не могу упуштати у целисходност и оправданост донетих аката у поступку оређивања вишка запослених.

Из тих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначене су обе нижестепене пресуде и одбијен тужбени захтев за поништај решења о отказу уговора о раду и признавање тужиљи права из рада и по основу рада за период од престанка радног односа до остварења права на инвалидску пензију.

Тужиља је на основу чланова 153. став 1. и 154. ЗПП, обавезана да туженој надокнади трошкове поступка за састав одговора на тужбу и два образложена поднеска у износу од по 16.500,00 динара, две жалбе и две ревизије у износу од по 33.000,00 динара, заступања на седам одржаних рочишта у износу од по 18.000,00 динара и једном неодржаном рочишту у износу од 9.750,00 динара.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић